

Narodowe Archiwum Cyfrowe

Fotografia ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego

**Na sesję naukową
z okazji 150 rocznicy urodzin profesora
Stanisława Kalinowskiego**

zapraszają

Polskie Towarzystwo Geofizyczne

Oddział Fizyki Wnętrza Ziemi i Przestrzeni Okołoziemskiej

Instytut Geofizyki Polskiej Akademii Nauk

**Sesji towarzyszyć będzie wystawa zbiorów z zasobu Polskiej Akademii
Nauk Archiwum w Warszawie**

PAN | Archiwum
w Warszawie

Sala Lustrzana, Pałac Staszica, ul. Nowy Świat 72, Warszawa

3 kwietnia 2023

Program

11:00 Otwarcie sesji

Część I

Mgr Katarzyna Słojkowska (PAN Archiwum w Warszawie)

„Archiwum osobiste prof. Stanisława Kalinowskiego”

**Dr Łukasz Mścislowski OP (Politechnika Wrocławska,
Komisja Filozofii Nauk PAU)**

„Stanisław Kalinowski w Kijowie (1914-1918)”

**Dr inż. Krzysztof Petelczyc (Politechnika Warszawska, Polskie
Towarzystwo Fizyczne, Komisja Historii Nauki PAU)**

„Stanisława Kalinowskiego droga od muzyki do magnetyzmu”

12:50-13:20 Przerwa

Część II

Mgr Zuzanna Gałyga (Kancelaria Senatu)

„Działalność parlamentarna Stanisława Kalinowskiego”

Dr Grażyna Olszaniec (Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi)

**„Działalność edukacyjna i popularyzująca naukę Stanisława Kalinowskiego
w Muzeum Przemysłu i Rolnictwa”**

15:00 Zamknięcie sesji

*

Streszczenia referatów

Mgr Katarzyna Słojkowska

Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie

Profesor Stanisław Kalinowski pozostawił po sobie wspaniałą spuściznę naukową w postaci działającego do dziś Obserwatorium Geofizycznego w Świdrze pod Warszawą. W PAN Archiwum w Warszawie znajduje się jego archiwum osobiste, które razem z materiałami córek Zofii i Ewy tworzy jeden zespół archiwalny – Materiały rodziny Kalinowskich. Archiwum Stanisława Kalinowskiego liczy 56 jednostek archiwalnych, stanowiąc połowę zawartości archiwum rodzinnego. Zawiera dokumenty oraz pamiątki osobiste z lat 1854–1973. Wśród archiwaliów można wyróżnić rękopisy i maszynopisy prac, materiały działalności, papiery biograficzne i rodzinne, korespondencję, materiały o twórcy zespołu i osób obcych.

Dr Łukasz Mścisławski OP

Politechnika Wroclawska

Komisji Filozofii Nauk Polskiej Akademii Umiejętności

Referat ma na celu prezentację aktywności Stanisława Kalinowskiego w czasie jego pobytu w Kijowie w latach 1914-1918. Szczególnym przedmiotem zainteresowania będą niektóre aspekty jego popularyzacji nauki oraz praca organizacyjna na rzecz polskiej mniejszości w Kijowie.

Dr inż. Krzysztof Petelczyc

Politechnika Warszawska

Polskie Towarzystwo Fizyczne

Komisja Historii Nauki Polskiej Akademii Umiejętności

Stanisław Kalinowski jako młody chłopiec uwielbiał grać na fortepianie. Mimo trudnych doświadczeń życiowych prawdziwą radość czuł jedynie zamieniając nuty na dźwięki. Zapewne więc Polska mogłaby mieć kolejnego Chopina lub Moniuszkę, gdy nie.... końcowy egzamin z fizyki na studiach w Kijowie i konieczność sięgnięcia do poważnych publikacji z tej dziedziny. Były to niezwykle czasy w fizyce, zapoczątkowane odkryciem przez Roentgena nowego typu promieniowania. Kalinowski dał się uwieść pięknu odkrywania tajemnic natury, siłowania się ludzkiego umysłu z odwiecznym porządkiem świata. Dalsze lata jego życia znamionowały trzy pasje – fizyka, muzyka i miłość do Ojczyzny. Na wykładzie przedstawione zostaną kręte drogi

życia naukowego Stanisława Kalinowskiego prowadzące go z laboratoriów kijowskiego uniwersytetu, aż na słynną Hożą w Warszawie, gdzie został jednym z założycieli Polskiego Towarzystwa Fizycznego oraz do Obserwatorium Magnetycznego w Świdrze, które stało się dziełem jego życia.

Mgr Zuzanna Gałyga

Kancelaria Senatu, Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji

Profesor Stanisław Kalinowski był aktywnym parlamentarzystą ukierunkowanym na walkę o rozwój polskiej oświaty i nauki. W 1922 r. został wybrany do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z listy PSL „Wyzwolenie”, a następnie od 1928 r. sprawował mandat poselski startując w wyborach z list państwowych. Stanisław Kalinowski określał swoje poglądy jako lewicowe, co miało odzwierciedlenie w jego wizji oddzielenia religii od oświaty publicznej. Pełnił funkcję przewodniczącego Komisji Oświaty i Kultury (najpierw w Senacie, a następnie w Sejmie) i w wielu wystąpieniach podkreślał rangę niedocenianej i niedofinansowanej polskiej nauki, wzywając rząd do zwiększania budżetu na oświatę i naukę.

Kancelaria Senatu gromadzi materiały biograficzne dotyczące przedwojennych senatorów, starając się przywrócić i zachować pamięć o ich życiu i dokonaniach.

Dr Grażyna Olszaniec

Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi

W Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, Stanisław Kalinowski podejmował wiele inicjatyw z zakresu działalności edukacyjnej i popularyzującej naukę. W ograniczonej przestrzeni – były to dwa małe pomieszczenia Gabinetu Fizycznego – odbywały się pokazy z fizyki dla młodzieży, były przygotowywane odczyty, zbierało się Koło Wychowawców, które dyskutowało o organizacji szkolnictwa polskiego oraz strajku szkolnym. Kalinowski również redagował tam miesięcznik „Nowe Tory” oraz pisał serię podręczników fizyki. Reprezentował także środowisko przy organizacji różnych uroczystości nie tylko o charakterze naukowym.

*

Plakat

Narodowe Archiwum Cyfrowe

3 kwietnia
1873 2023
Prelegenci:

Katarzyna Stojkowska
PAN Archiwum w Warszawie

Łukasz Mścistański
Politechnika Wroclawska

Krzysztof Petelczyc
Politechnika Warszawska
Polskie Towarzystwo Fizyczne

Zuzanna Gałyga
Kancelaria Senatu

Grażyna Olszaniec
Narodowy Instytut Kultury
i Dziedzictwa Wsi

*Wiejsi towarzyszy
Wystawa PAN
Archiwum w
Warszawie*

Urodziny Profesora
z okazji
150. rocznicy urodzin Profesora Stanisława Katinowskiego
Polskie Towarzystwo Geofizyczne
Oddział Fizyki Wnętrza Ziemi i Przestrzeni Okołosiennej
oraz Instytut Geofizyki PAN
sapraszają na sesję naukową dnia 3 kwietnia 2023 r. w godzinach 11 - 15
w Pałacu Staszica w Warszawie, ul. Nowy Świat 72
Wala Łustrzana

 Instytut Geofizyki
Polskiej Akademii Nauk www.igf.edu.pl

 ptgeof.pl

*

Seminaria OFWZiPO PTGeof

<https://ofwzipo.igf.edu.pl/seminaria.html>